

**Oponentský posudek na diplomovou práci Ivany Vanické
„Institucionální rozhodčí řízení”**

Celkový počet stran diplomové práce: 59 (+ seznam literatury a abstrakty)

Datum odevzdání: 13.12.2010

1. Aktuálnost tématu:

Diplomantka si za téma diplomové práce vybrala „**Institucionální rozhodčí řízení**“ a věnuje se především právní úpravě rozhodčího řízení v Anglii (Arbitration Act 1996, dále jen „AA“) a České republice (zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „ZRŘ“). V předložené diplomové práci stručně srovnává i právní úpravu obsaženou v Řádu Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky (úplné znění ke dni 1.2.2007, dále jen „ŘRS“) a Řádu Mezinárodního rozhodčího soudu se sídlem v Londýně (znění k 1.1.1998, dále jen „ŘMRS“). Jedná se o téma aktuální, jehož aktuálnost spatřuji v potřebě komparativního srovnávání jednotlivých národních právních úprav rozhodčího řízení, které umožňuje prezentaci a posouzení výhod a nevýhod regulace mezinárodní obchodní arbitráže v různých právních rádech.

2. Náročnost tématu:

Téma diplomové práce „**Institucionální rozhodčí řízení**“ považuji za relativně náročné, už proto, že pro jeho zpracování je třeba nastudování značného počtu titulů tuzemských a (v případě předložené diplomové práce) anglicky píšících autorů. Diplomantka pak čerpala jak z tuzemské, tak i zahraniční časopisecké a komentářové literatury.

Z hlediska použitých metod si diplomantka zvolila právně-komparativní přístup. První tři kapitoly jsou věnovány historii a vymezení základních pojmů v oboru rozhodčího řízení (pojem, druhy, zásady a předpoklady rozhodčího řízení). Ve čtvrté kapitole se diplomantka zabývá rozbořením rozdílů mezi právní úpravou obsaženou v AA a ZRŘ. V páté kapitole jsou diplomantkou analyzovány odlišnosti mezi ŘRS a ŘMRS.

Vstupní údaje, které si obstarala, zpracovala uspokojivým způsobem a vycházela - jak již bylo uvedeno - z domácí i zahraniční odborné literatury a judikatury.

3. Hodnocení práce:

Diplomantka postupuje ve své práci od vymezení obecných otázek rozhodčího řízení ke srovnání a analýze specifík české a anglické právní úpravy rozhodčího řízení.

Předložená diplomová práce je logicky strukturována do pěti kapitol: (1.) Historický vývoj rozhodčího řízení, (2.) Soudobé vymezení rozhodčího řízení, (3.) Předpoklady rozhodčího řízení, (4.) Komparace právní úpravy rozhodčího řízení v České republice a v Anglii a (5.) Komparace pravidel Rozhodčího řádu Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky a Rozhodčího řádu Mezinárodního rozhodčího soudu v Londýně. V podkapitole 2.2 by bylo vhodné uvést a charakterizovat i rozdělení rozhodčího řízení na fakultativní a obligatorní.

K práci s použitou literaturou včetně odkazů v poznámkách pod čarou mám připomínku ke s. 30 (pozn. č. 113) a ke s. 31 (pozn. č. 114), kde není čerpáno přímo z původního zdroje.

Z hlediska uspořádání kapitol a grafické úpravy lze práci hodnotit jako velmi dobrou. Práce je logicky uspořádána z hlediska členění na jednotlivé kapitoly a subkapitoly. Jazyková a stylistická úprava předložené diplomové práce je uspokojivá.

Diplomantka projevila dostatečné teoretické znalosti získané studiem tuzemské i zahraniční odborné literatury a schopnost analýzy a zpracování vstupních informací.

K vlastním závěrům diplomantky v předložené diplomové práci konstatuji, že se velmi často jen opírá o závěry obsažené v odborné literatuře.

4. Další vyjádření k práci:

Nejsou.

5. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě:

Ke s. 1 odst. 3 uvádím, že považuji za poněkud zvláštní slovní spojení „vysoká přízeň rozhodčího řízení“, přičemž toto své tvrzení ohledně „vysoké přízně“ by měla diplomantka statisticky doložit.

Na s. 2 odst. 3 diplomantka tvrdí, že v České republice existují tři stálé rozhodčí soudy. Zřejmě opomněla uvést Rozhodčí soud při Plodinové burze Brno.

Na s. 7 uvádí diplomantka, že rozhodce (rozhodčí senát) jmenuje soud, pokud některá ze sporných stran nejmenuje rozhodce a mezi stranami nebyla sjednána procesní pravidla pro jmenování rozhodce v takovém případě. Vzorový zákon UNCITRAL o mezinárodní obchodní arbitráži z roku 1985 (doplněný v roce 2006) v čl. 11 (ve spojení s čl. 6) umožňuje jmenovat rozhodce nejen obecnému soudu, ale případně i jinému příslušnému orgánu. Diplomantka by při obhajobě měla uvést, zda zná příklad národní právní úpravy, která opravňuje ve shora uvedeném případě ke jmenování rozhodce jiný orgán než je obecný soud.

Na s. 11 odst. 3 chybí příklad specializovaného rozhodčího soudu v oblasti bankovníctví. Bylo by vhodné, aby diplomantka při obhajobě uvedla, jaké jsou charakteristické znaky rozhodčích řádů specializovaných rozhodčích soudů (např. v oblasti pojišťovnictví), které je odlišují od rozhodčích řádů „obecných“ rozhodčích soudů.

Na s. 11 odst. 4 nesouhlasím s paušálním závěrem, že v „obecném“ rozhodčím řízení je kladen větší důraz na znalosti právní než na odborné. Domnívám se, že sporné strany by si měly vybrat rozhodce nejen s vysokou erudicí v oboru práva, ale i s odborným zaměřením na oblast, která je předmětem sporu. Stejně tak nelze obecně říci, že by rozhodci ve specializované arbitráži (komoditní, námořní atd.) obvykle měli nižší znalosti v oblasti práva než rozhodci v „obecném“ rozhodčím řízení. Navíc znalost práva je přeci také „odbornou znalostí“.

K tvrzení na s. 14 (pozn. č. 53) ohledně trendu omezování povinnosti mlčenlivosti u Mezinárodního rozhodčího soudu u Mezinárodní obchodní komory v Paříži uvádím, že přístup do diplomantkou uvedené databáze (www.iccdri.com) je zpoplatněn. V předmětné databázi jsou uvedeny pouze výtahy z rozhodčích nálezů s vynecháním označení stran a dalších osob zúčastněných na řízení. Výtahy z některých svých rozhodčích nálezů ostatně publikoval a publikuje i Rozhodčí soud při Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR.

Ve vztahu ke s. 20 by měla diplomantka při obhajobě uvést, co je to asymetrická rozhodčí doložka.

K potřebě revize čl. II. odst. 2 Úmluvy o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů z roku 1958 (kvůli moderním formám komunikace) uvádím, že by diplomantka měla zohlednit Doporučení k výkladu čl. II odst. 2 a čl. VII odst. 1 z roku 2006 [Recommendation regarding the interpretation of article II (2) and article VII (1) of the Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards (New York, 1958)¹].

K tvrzení diplomantky, že jak čeští tvůrci ZRŘ, tak i angličtí tvůrci AA vycházeli ze Vzorového zákona UNCITRAL o mezinárodní obchodní arbitráži z roku 1985, je třeba dodat,

¹ K dispozici na: http://www.uncitral.org/uncitral/en/uncitral_texts/arbitration/2006recommendation.html.

že v seznamu Komise OSN pro právo mezinárodního obchodu (UNCITRAL) není Česká republika (na rozdíl od Velké Británie) uvedena jako stát, který vytvořil svoji právní úpravu podle předlohy shora uvedeného Vzorového zákona.²

Na s. 29 je uveden v pozn. č. 107 odkaz na ust. § 4 odst. 1 ZRŘ, který má upravovat neslučitelnost funkce rozhodce a soudce obecného soudu (ust. § 4 odst. 1 odkazuje na ust. § 52 odst. 4 zákona č. 335/1991 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů a ust. § 4 odst. 3 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů). Zákon č. 335/1991 Sb. byl zrušen zákonem č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů, a proto je nyní relevantní úprava obsažena v ust. § 80 odst. 5 písm. b) nového zákona o soudech a soudcích.

Na s. 33 diplomantka uvádí, že anglická úprava je pokrokovější (zřejmě než česká) v tom, že dává rozhodcům oprávnění samostatně získávat a provádět důkazy. Domnívám se, že nejen anglická, ale i česká právní úprava umožňuje rozhodcům samostatně provádět důkazy, jinak by rozhodčí řízení nemohlo vůbec proběhnout. Oprávnění rozhodců k samostatnému získávání důkazních prostředků je limitováno potřebou asistence obecných soudů v českém (srov. ust. § 20 odst. 2,3 ZRŘ) i anglickém právu (čl. 42-44 AA), a dále finanční (srov. čl. 37 AA) a časovou náročností. Nelze předpokládat, že rozhodci (stálý rozhodčí soud) ponесou sami náklady dokazování.

Na s. 34 by měly být přímo uvedeny předchozí kritizované anglické úpravy rozhodčího řízení na místo pouhého odkazu na odbornou publikaci v pozn. č. 130.

Ke s. 36 uvádím, že strany si mohou zvolit libovolný **platný** právní řád.

Na s. 43 odst. 1 mělo být uvedeno, že, že ŘRS byl po 1.5.2002 změněn dodatky (nyní platí úplné znění ke dni 1.2.2007).

Ke s. 51 odst. 3 uvádím, že dikce čl. 7 ŘRS nevylučuje žádost stran o vedení rozhodčího řízení v cizím jazyce. Rozhodci však žádosti stran nemusí vyhovět. Souhlasím s tím, že čl. 17 ŘMRS preferuje volbu jednacího jazyka dohodou sporných stran v souladu s čl. 34 odst. 2 písm. b) AA.

K závěru diplomatky na s. 56 v odst. 4 ohledně větší flexibility anglického rozhodčího řízení mimo jiné díky možnosti uzavření rozhodčí smlouvy v ústní formě je třeba dodat, že sjednání rozhodčí smlouvy v této formě může být problematické v případě potřeby prokazování jejího obsahu a existence.

K závěru diplomatky na s. 57 odst. 2 (rozsah pravomoci rozhodců při dokazování) je třeba uvést, že i rozhodci podle ZRŘ mohou předvolat svědky a ustanovit znalce. Pokud se svědek k rozhodcům nedostaví, nezbude jim než se s dožádáním obrátit na obecný soud jak podle AA, tak podle ZRŘ. Liší se však procesní postup podle ust. § 20 ZRŘ a čl. 42-44 AA.

² Srov. na: http://www.uncitral.org/uncitral/en/uncitral_texts/arbitration/1985Model_arbitration_status.html.

Při obhajobě diplomové práce by se měla diplomantka vyjádřit k výhradám uvedeným výše. Dále by se měla obecně vyjádřit k otázce, zda jsou podle české a podle anglické právní úpravy arbitrabilní spory ohledně nemovitostí.

6. Diplomovou práci doporučuji k obhajobě.

7. Navržený klasifikační stupeň: velmi dobře

V Praze dne 13. ledna 2011

JUDr. Petr Dobiáš, Ph.D.
oponent diplomové práce